

[Sandra Bartolović](#)

└ Pet, 09/10/2020 - 07:16

•

0

•

0

•

0

[Arhiva +](#)

•

•

•

[Sandra Bartolović](#)

└ Pet, 09/10/2020 - 07:16

•

•

•

[Rom se rodi i umire s recesijom](#)

„Moj ti se Rom rodi s recesijom i umire s recesijom“, tako će Veljko Kajtazi, parlamentarni zastupnik 12 nacionalnih manjina, među kojima je i romska, ukratko opisati socioekonomski položaj velike većine svojih sunarodnjaka. Osobno se ne uklapa u prosjek svoje nacionalne manjine, visokoobrazovan je (kao i još petero mu braće i sestara), s diplomom Vojne akademije i već je u četvrtom mandatu saborski zastupnik.

„Romi su već 700 godina u Hrvatskoj. Očito je da postoji neki problemi i da postoje određene predrasude prema Romima, i to zbog nepoznavanja. To je žalostno jer romski narod je veliki narod, na ovim prostorima živi više od 700 godina, a ne znate ništa o njemu, za razliku od Roma koji su od većinskog stanovništva preuzeli sve – tradiciju, kulturu, religiju, ime i prezime. Čak 90 posto Roma su katoličke vjeroispovijesti a religija kaže, ako smo braća po religiji, onda ćemo si pomoći, ali ovdje to nije slučaj“, žali se Kajtazi na izostanak razumijevanja, solidarnosti, empatije većinskog naroda prema Romima.

Položaj pripadnika romske zajednice u Hrvatskoj nije sjajan, reći će, jer još uvijek nismo uspjeli riješiti životna pitanja poput struje i vode, a da ne govorim o obrazovanju, stanovanju i zapošljavanju. U javnim ustanovama imamo pet do šest pripadnika romske zajednice pa ja pitam čija je to sramota – pripadnika romske zajednice ili većinskog stanovništva?, adresira Kajtazi odgovornost.

„Pojedina romska naselja su i dva puta veća nego pojedine općine, naročito na otocima gdje imaju kompletnu infrastrukturu, a romska naselja nemaju. Neka od njih imaju i dvije tisuće stanovnika, a nemaju ni najosnovnije da bi opstali. S druge strane, kažemo im da su lijeni, da ne žele raditi i učiti, a 'omogućili' smo im da su udaljeni od centra grada i sve vrijeme govorimo da je to njihova tradicija – da ne rade, da ne idu u školu, da žive u neadekvatnim uvjetima. Svako romsko dijete se rodi s recesijom, živi s recesijom i na kraju umire s recesijom“, kaže, ne bez gorčine.

Romima treba 'lagani vjetar' u leđa

Ističe i da od sve 22 nacionalne manjine koje je Hrvatska priznala, jedino romska zajednica ima nekoliko strateških dokumenata, od Nacionalne strategije do Operativnog programa, no, oni su uzaludni ako se ništa ne radi po životnim pitanjima.

„Romska zajednica ne traži ništa osim da im se omogući ono što i drugima, uz 'lagani vjetar' u leđa. Recimo, ako se upošljavaju pripadnici većinskog stanovništva, da se upošljavaju i pripadnici romske zajednice, a ne odmah na startu odbiti ih zato što su Oršuš, Bogdan, Nikolić ili Balog. Romi su dobri tek kad promijene ime i prezime. Poznato nam je nekoliko slučajeva da su Romi mijenjali imena kako bi mogli dobiti kredit.

Tražim pozitivnu diskriminaciju za Rome u svemu, da postoje određene kvote na studijima ili pri zapošljavanju. Primjerice, na Zdravstvenom veleučilištu imamo kvotu pa tamo imamo i najviše studenata Roma, a htio bi da tako bude i na svim ostalim sveučilištima i veleučilištima jer budućnost romske zajednice je u obrazovanju. Ako po tom pitanju malo ili ništa ne radimo, onda ne možemo ni očekivati pomake. Osobno sam imao sreće jer su me roditelji poticali na školovanje i svih nas šestero djece smo završili studij“, navodi svoje viđenje rješenja poboljšanja položaja svoja sunarodnjaka.

No, uglavnom nisu svi sreće poput njega, što potkrepljuje podacima koji ilustriraju težak položaj romske nacionalne manjine. Navodi tako da je u prošlom mandatu utjecao na povećanje studentskih stipendija i razgovarao sam s nizom veleučilišta, učilišta i Sveučilištem te tražio pozitivnu diskriminaciju i dodatno stipendiranje, ali, kaže, na žalost u tome nema dovoljno podrške institucija. Uporno inzistira na potrebi za pozitivnom diskriminacijom i pojačanim stipendiranjem jer podaci otkrivaju da samo 0,3 posto Roma ima neku vrstu visokog obrazovanja. Stipendije za studente koristio je samo 31 pripadnik romske nacionalne manjine, od čega 19 žena.

Dati priliku mladim Romkinjama

Posebno senzibiliziran za unaprjeđenje položaja Romkinja unutar svoje zajednice, ali i društvu općenito, Kajtazi ističe da taj podatak još jednom njegovu potvrđuje tezu da mladim Romkinjama

samo treba dati priliku i da u tom slučaju pokazuju bolje rezultate nego muškarci u obrazovnom sustavu.

Usitinu poraznim ocjenjuje to što će predstojeći popis stanovništva pokazati da je Roma u Hrvatskoj barem 30 tisuća, a u toj cijeloj, pretežito mladoj populaciji samo tridesetak studenata bez onih s prebivalištem u Gradu Zagrebu.

Zato uporno ističe da od države, institucija i lokalne samouprave očekuje taj 'mali vjetar' u leđa za Rome, kako po pitanju obrazovanja, tako i stanovanja i zapošljavanja. Jako je dobro da romska zajednica ima svog pripadnika u Hrvatskom saboru zato što se čuje glas Roma i lakše se mogu neke stvari rješavati jer ste u kontaktu s institucijama s kojima možete razgovarati o problemima. Istina je da je jako teško, ali malog pomaka ima. Naročito je teško s jedinicama lokalne samouprave jer u jednom trenutku vi više ne znate ne žele li oni ili stvarno ne mogu pomoći u rješavanju problema. Primjerice, ja bih pronašao neka sredstva za neki projekt, što je jako teško, a onda oni na kraju godine vrata jer kažu da ih nisu mogli utrošiti pa se ja pitam je li to istina ili je nešto drugo u pitanju, a bojim se da je riječ o ovom potonjem, iznosi Kajtazi probleme s kojima se suočava kao predstavnik romske zajednice.

Ja bih htio da romska zajednica postane uočljiva većinskom stanovništvu, koje mora zaboraviti predrasude prema Romima. Romi ne mogu sami zato što nemaju dovoljno obrazovanog kadra, ali zajedno možemo napraviti određeni pomak. Zato već nekoliko godina zagovaram kvote kao kratkoročnu mjeru, na pet do deset godina, i zamislite da na svim sveučilištima i veleučilištima imamo samo po jednog Roma, učinili bismo čuda u desetak godina. Ove godine imali smo dva studenta Roma koji su imali prosjek ocjena 4,73 i 4,63 i nijedan se nije mogao upisati na studij jer su bili nešto malo ispod crte. U takvim slučajevima kvota bi pomogla i bila taj 'lagani vjetar' u leđa jer ovako šaljemo poruku da ni odličan Rom ne može ići dalje. Među Romima postoji svijest da im je obrazovanje i zapošljavanje jedini zalog za dobru budućnost, ali i dalje se ne čini dovoljno kako bi ih se u velikom broju potaknulo na što kvalitetnije školovanje što onda olakšava i pronalaženje boljeg posla, upozorava.

U državnim institucijama zaposleno 11, u lokalnim nijedan Rom

U korist pozitivne diskriminacije koju zagovara izvlači i službene podatke koji govore da je s 31. prosincem 2019. godine u stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo zaposleno ukupno 11 pripadnika romske nacionalne manjine ili 0,02 posto, dok na lokalnoj razini, u tijelima uprave lokalnih jedinica koje su u obvezi zapošljavati Rome, nije zaposlen niti jedan Rom.

Kajtazi niže statističke podatke koji govore o potrebi institucionalne potpore na svim razinama kako bi se smanjila segregacija njegove nacionalne manjine. Tako ističe da su Romi mlada populacija s prosjekom od 22 godine i oni čine 50 posto ukupne romske zajednice. Žena bez škole je dvostruko više nego muškaraca i najveći broj njih je radno neaktivan ili u statusu domaćice. Romi koji imaju posao uglavnom su zaposleni na privremenim i povremenim sezonskim poslovima.

Romska kućanstva su velika, u prosjeku 5.2 članova, a mjesečna primanja smještaju više od 92 posto romskih kućanstava u rizik od siromaštva, te iznose nešto više od 2500 kuna i to u razvijenim regijama naše zemlje, uglavnom na sjeveru.

Čak 85 posto kućanstava koristi socijalne usluge, a trećina Roma žive u ruševnim i neadekvatnim objektima, pri čemu najviše njih, iznad 70 posto živi u segregiranim naseljima bez društvenih sadržaja.

Odustajanje od škole ogroman problem

Što se žena tiče, napominje da su Romkinje u prevelikom broju nepismene, čak 17.3 posto dok je u općoj populaciji 1.3 posto nepismenih žena. Ogromnim problemom smatra i odustajanje od škole. Od školovanja se, kaže, odustaje zbog financijske situacije, sklapanja brakova, loših obrazovnih rezultata i postajanja roditeljem.

Trudnoća je u tom smislu, a pogotovo ona maloljetnička koja je zastupljena u 50 posto slučajeva jako veliki problem na koji, priznaje, nemaju odgovora do danas. Problem ranih brakova i maloljetničkih trudnoća kod romske nacionalne manjine dodatno stigmatizira romsku zajednicu, kaže Kajtazi.

Ovi podaci lako dovode do zaključka da su ženama šanse za integraciju u društvo iznimno male te da zbog toga samo osam posto Romkinja obavlja neki vid plaćenog rada, zbog čega su Romkinje u Hrvatskoj u najgorem položaju u odnosu na sve druge zemlje Europske unije. Napominje i da su fizičko, verbalno i ekonomsko nasilje važni problemi na koje također nema koordiniranog odgovora.

Izlistava i podatke po kojima samo 19 posto mladih ima srednju školu i riječ je uglavnom o trogodišnjim školama.

Konsumacija droga i drugih opijata je također prisutna, a diskriminacija je prisutnija u miješanim sredinama nego u isključivo romskim školama što je također zabrinjavajući podatak jer pokazuje i loše posljedice segregacije i ishoda u tom kontekstu, ali i otporu većinskog stanovništva prema Romima koji se ogleda u diskriminaciji i govoru mržnje što mlade stavlja u položaj "između dvije vatre". Moraju birati između vlastite zajednice koja često ne odobrava njihov napredak i onih s druge strane koji ih ne mogu ili ne žele razumjeti. Zbog toga, kaže, svi koji to mogu, više ne žele biti Romi nego žele ne samo integraciju nego i asimilaciju što je dugoročno loše za cijelu zajednicu.

Kajtazi ocjenjuje da je romska populacija u svim aspektima u višestruko nepovoljnom položaju u odnosu na većinsko stanovništvo, dok su Romkinje u dodatno nepovoljnom položaju u usporedbi s Romima.

Romkinje s najnižom stopom plaćenog rada u JI Europi

Ipak, da se može pokazuje i podatak da je u posljednjih nekoliko desetljeća vidljiv očigledan napredak Republike Hrvatske po pitanju broja uključenih Romkinja i Roma u opće, obavezno obrazovanje, dok je obuhvat romske djece, posebno djevojčica, u prošlosti bio znatno manji nego u drugim zemljama, danas su u Hrvatskoj te brojke čak malo veće. Međutim, Hrvatska i dalje zaostaje u sudjelovanju u srednjoškolskom obrazovanju, kao i u uključivanju u predškolski odgoj i obrazovanje.

Iznosi i podatke iz izvješća Svjetske banke za 2019. godinu u kojem se, među ostalim, problematizira položaj Romkinja u Hrvatskoj. U njemu se ističe kako one imaju najnižu stopu plaćenog rada u jugoistočnoj Europi, tek 12 posto, a postotak Romkinja koje imaju završenu srednju školu je vrlo nizak, samo šest posto.

Ako može biti utjeha, takva situacija nije karakteristična samo za Hrvatsku jer se s istim problemima suočavaju i druge zemlje Europske unije, što pokazuje koliko je još posla pred nama, kaže saborski zastupnik, dodavši da je upravo ženama i djeci unutar romske zajednice potreban jači vjetar u leđa, a javnost i institucije moraju to prepoznati kao neizbježnu činjenicu.

Nadam se da ćemo u ovom predstojećem razdoblju, s obzirom na brojne primjere pozitivne prakse postati europski lideri u rješavanju pitanja Roma i da ćemo kapitalizirati naš rad i time pomoći Romima i izvan naše zemlje. Zbog nas samih, ali i drugih - moramo utjecati na to da se europski

strateški dokumenti konkretiziraju, ističe Kajtazi, i sam dio vladajuće većine, što ga ohrabruje u uvjerenju da će Vlada imati sluha za problem zajednice koju predstavlja.

Značajan su mu je oslonac, navodi, i aktivnosti Saveza Roma u Republici Hrvatskoj "KALI SARA", iako to nije dovoljno, zbog čega smatra da je potrebno postići veću koordinaciju među institucijama, ali i potaknuti suradnju institucija kako sa Savezom tako i ostalim romskim predstavnicima intenzivnije nego do sad. Takav način se pokazao kao dobar model rješavanja problema, uvjeren je Kajtazi, najavivši da će još žustrije lobirati da svi problemi o kojima je govorio budu registrirani u svim važnim strateškim dokumentima, ali i aktivnostima Vlade kao institucijom koja bi primjerom morala pokazati svim nižim razinama da su ovi problemi bitni.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autorice

Tražim pozitivnu diskriminaciju za Rome u svemu, da postoje određene kvote na studijima ili pri zapošljavanju, kao kratkoročnu mjeru na pet ili deset godina, kaže saborski zastupnik Veljko Kajtazi

Foto: Damir Senčar/HINA

-
-
-

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst "[Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom](#)" objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

